

Ders

• **Bölgesel Ekonomi ve Bölgesel Gelişme Politikası**

Konu 7

• **Büyüme ve kalkınmada devletin rolü -DPT**

Prof. Dr. N. Semih ÖZ

23 Mart 2020; Ankara

Büyüme ve kalkınma

Büyüme, bir ekonominin belirli bir dönemde mal ve hizmet üretimindeki artış olarak tanımlanmaktadır.

Genellikle GSMH veya kişi başına milli gelirdeki artış ile ölçülür.

Büyümenin nominal değil reel olarak gerçekleşmesi gerekir.

Kalkınma ise, gelir artışı ile birlikte ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yapının da ülkenin refahını artıracak şekilde dönüşmesidir.

Kalkınma İktisadı

II. Dünya savaşındaki sonraki dönemde Keynesyen İktisat anlayışı içerisinde bağımsızlığını yeni kazanan ya da sanayi devrimini yakalayamamış devletlerde büyüme ve kalkınmanın sağlanması önemli bir devlet politikası amacı olmuştur.

DPT

- 1961 Anayasası : iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek için Kalkınma Planları hazırlanmalıdır.
- 30 Eylül 1960 tarihinde Başbakanlığa bağlı Devlet Planlama Teşkilatı kurulmuştur.
- Devlet Planlama Teşkilatının görevi : Ekonomik, sosyal ve kültürel politikaların ve hedeflerin tayininde ve ekonomik politikayı ilgilendiren faaliyetlerin koordinasyonunda Hükümete yardımcı olmak ve danışmanlık yapmaktır.
- 1982 Anayasası da planlı kalkınmayı ve planların devlet tarafından hazırlanmasını hükme bağlamıştır.

1982 Anayasası

I. Planlama; Ekonomik ve Sosyal Konsey

Madde 166 - **Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini,** ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir.

Planda milli tasarrufu ve üretimi artırıcı, fiyatlarda istikrar ve dış ödemelerde dengeyi sağlayıcı, yatırım ve istihdamı geliştirici tedbirler öngörülür; yatırımlarda toplum yararları ve gerekleri gözetilir; kaynakların verimli şekilde kullanılması hedef alınır. Kalkınma girişimleri, bu plana göre gerçekleştirilir.

Kalkınma planlarının hazırlanmasına, Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanmasına, uygulanmasına, değiştirilmesine ve bütünlüğünü bozacak değişikliklerin önlenmesine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/23 md.) Ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında Cumhurbaşkanına istişarî nitelikte görüş bildirmek amacıyla Ekonomik ve Sosyal Konsey kurulur. Ekonomik ve Sosyal Konseyin kuruluş ve işleyişi kanunla düzenlenir.

DPT

DPT, 2011 yılında Kalkınma Bakanlığına dönüşmüştür.

2018 yılında yeni Devlet organizasyon yapısı içerisinde Kalkınma Bakanlığı yer almamıştır.

DPT

1960-1980 : ithal ikamesi politikaları benimsenerek özel kesimin sanayi tabanını güçlendirmesi amaçlanmıştır.

1980 sonrası : Ekonominin dışa açılması ve serbest piyasa sisteminin oluşturulması amaçlanmıştır.

Kalkınma Planları 1-11

9. Kalkınma Planı (2007-2013)
9. Plan (Dönemi) Çalışmaları

8. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

7. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

6. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

5. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

4. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)

3. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)

2. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)

1. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)

**ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI
(2019-2023)**

DPT

Beşer yıllık dönemler itibariyle hazırlanan kalkınma planları, yıllık programlarla uygulamaya geçirilmektedir.

IX. Kalkınma Planı (2007-2013)

Onbirinci kalkınma planı

Blkz. <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI (2019-2023)

